

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกิจกรรมการเรียนการสอน
รายวิชาในหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ของสถาบันราชภัฏ

ศิริวัฒน์ ไชยศรีหา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2547

ISBN 974-384-030-3

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ศิริญรัตน์ ไชยศรีหา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ดร.ขวัญภูริ พิศาลพงศ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วาณี ฐานวงค์ตานติ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ดร.ขวัญภูริ พิศาลพงศ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วาณี ฐานวงค์ตานติ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์เฉลียว พันธุ์สีดา)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมสิทธิ์ จิตรสถาพร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 30 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2547

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2546

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ ดร.ขวัญภูติ พิศาลพงศ์ ประธานควบคุมปริญญาบัตร รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงศ์ ดร.นงเยาว์ เปรมกมลเนตร รองศาสตราจารย์วณิฐา ปนวงศ์ศานติ รองศาสตราจารย์เจลิยว พันธุ์สีดา และรองศาสตราจารย์ ดร. สมสิทธิ์ จิตรสถาพร กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และกรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ลำปาง แม่นมาตย์ รองศาสตราจารย์ จุมพจน์ วณิชกุล และ คุณสุทธิชัย ฉายเพชรากกร ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ตลอดจนอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษผู้สอนในรายวิชาบังคับโปรแกรมวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ ทุกท่านที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิยนา อรรจนาทน ในการทดสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย และ คุณสิรินทร ไชยศักดิ์ ที่ให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาด้านสถิติในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้หญิงทัศนาวลัย ศรสงคราม คุณสินธุ์ ศรสงคราม ที่ให้โอกาสและสนับสนุนด้านการศึกษาด้วยความกรุณาอย่างสูงแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณปู่เปลี่ยน ไชยศรีหา คุณตาวิฑิต คุณยายพุดธา มหาโคตร คุณพ่อรังษี คุณแม่สุวนเนตร ไชยศรีหา ผู้ให้โอกาสที่ดีแก่ชีวิต และคอยให้กำลังใจ ดูแล ห่วงใย ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณพี่ น้อง และเพื่อน ๆ ที่คอยช่วยเหลือห่วงใยในเรื่องการเรียน

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ อบรม สั่งสอนผู้วิจัยด้วยความอาทรเสมอมา

ศิริวรรณ ไชยศรีหา

43922457: สาขาวิชา : บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์; ศศ.ม. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)

คำสำคัญ : การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ / การเรียนการสอน / หลักสูตร / บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ศิริยุรัตน์ ไชยศรีหา : การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกิจกรรมการเรียนการสอน รายวิชาในหลักสูตร
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ (USE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN
TEACHING AND LEARNING ACTIVITIES OF LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE CURRICULUM
OF RAJABHAT INSTITUTES) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ชวัญภูติ พิศาลพงศ์, D.A., วาณี ฐานวงค์สานติ,
กศ.ม., ธาดาศักดิ์ วชิรปรัชญพจน์, กศ.ม. 160 หน้า. ปี พ.ศ. 2547. ISBN 974-384-030-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกิจกรรมการ
เรียนการสอนของรายวิชาในหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ ประชากร
ในการวิจัยคือ อาจารย์ผู้สอนรายวิชาในหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของสถาบันราชภัฏ
36 แห่ง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)

สรุปผลการวิจัยดังนี้ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 31-60 ปี
วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีตำแหน่งทางวิชาการระดับอาจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีสถานภาพ
การทำงานเป็นอาจารย์ประจำ มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี และมากกว่า 26 ปีขึ้นไป
มีชั่วโมงสอน 13-18 ชั่วโมง/สัปดาห์, มีความรู้ด้านการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับใช้ได้ดี, ใช้คอมพิวเตอร์
และอินเทอร์เน็ต 0-10 ชั่วโมง/สัปดาห์, ส่วนใหญ่ไม่มีโฮมเพจของโปรแกรมวิชา, มีคอมพิวเตอร์ใช้ร่วมกัน
และอินเทอร์เน็ตสำหรับอาจารย์ในโปรแกรมวิชา ใช้ร่วมกัน

ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นำเสนอสื่อการสอนด้วยโปรแกรมการนำเสนอ
มอบหมายให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการเรียน และติดต่อสื่อสาร
กับนักศึกษาโดยใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง

จากจำนวนรายวิชาทั้งหมด 76 รายวิชา เมื่อจำแนกตามรายวิชา ด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอน
มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับมากจำนวน 20 รายวิชา ระดับปานกลางจำนวน 43 รายวิชา ระดับน้อย
จำนวน 7 รายวิชา และระดับน้อยที่สุดจำนวน 5 รายวิชา ในด้านการมอบหมายให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการ
และสืบค้นสารสนเทศ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับมากที่สุดจำนวน 5 รายวิชา ระดับมากจำนวน 44 รายวิชา
ระดับปานกลางจำนวน 21 รายวิชา ระดับน้อยจำนวน 1 รายวิชา และระดับน้อยที่สุดจำนวน 5 รายวิชา และด้าน
การติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระดับมากจำนวน 14 รายวิชา ระดับปานกลาง
จำนวน 45 รายวิชา ระดับน้อยจำนวน 12 รายวิชา และระดับน้อยที่สุดจำนวน 5 รายวิชา

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ปัญหาเรื่องสถานที่สำหรับการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
ไม่เหมาะสม / ไม่เพียงพอ, บางรายวิชาในหลักสูตรฯ ไม่เน้นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, ระบบ
เครือข่ายขัดข้องบ่อย, อาจารย์ผู้สอนมีชั่วโมงสอนมากเกินไปจึงไม่มีเวลาสำหรับผลิตสื่อการสอนด้วย
เทคโนโลยีสารสนเทศ

43922457 : MAJOR : LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE ; M.A. (LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE)

KEY WORDS: LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE CURRICULUM / USE OF INFORMATION TECHNOLOGY / TEACHING ACTIVITIES / LEARNING ACTIVITIES / RAJABHAT INSTITUTE

SIRINRAT CHAISRIHA : THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN TEACHING AND LEARNING ACTIVITIES OF LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE CURRICULUM OF RAJABHAT INSTITUTE : THESIS ADVISOR : KWANCHADIL PHISALPHONG, D.A., WANEE DHAPANAWONGSANTI, M.Ed., TADASAK WAJIRAPRECHAPONG, M.Ed. 160 P. 2004. ISBN 974- 384-030 -3

The purpose of this research was to study information technology usage and problems of information technology used in teaching and learning activities of Library and Information Science curriculum of Rajabhat Institute. The population of this research comprised faculties of Library and Information Science program in 36 Rajabhat Institutes. A questionnaire was used to collect the data. The data were then analyzed through statistical devices by percentage, mean, and Standard Error. The findings were as follows :

Most of the population were female academic faculties, aged between 31-60 years, with master degree, academic status as instructor and assistance professor, teaching experiences between 6-10 and more than 26 years, teaching load of 13-18 hours/week, having a good level knowledge of computer, using computer and the Internet 0-10 hours/week. Most of the Institutes did not provide Library and Information Science Homepage. Most faculties shared computers and the Internet available in the department.

Teaching media used were presentation program; assignments of computer and Internet practices given to students; teachers communicating with students by electronic mail. All of these were rated in a medium level.

When classified by particular subjects, in the aspect of using information technology for education media production, there were 20 subjects using information technology in a high level, 43 subjects in a medium level, 7 subjects in a low level, and 5 subjects in the lowest level. In the aspect of giving assignments of computer and Internet practices to students; there were 5 subjects using information technology in the highest level, 44 subjects in a high level, 21 subjects in a medium level, 1 subject in a low level, and 5 subjects in the lowest level. In the aspect of communication with students by using information technology; 14 subjects were found in high a level, 45 subjects in a medium level, 12 subjects in a low level, and 5 subjects in the lowest level.

The problems mostly found were: inappropriate / insufficient teaching places for information technology; some subjects in the Library and Information Science curriculum did not focus on the use of information technology, frequent network system failures, and faculties did not have enough time to produce teaching media by using information technology due to heavy workload, respectively.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ.....	8
การจัดทำสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ.....	10
การมอบหมายให้นักศึกษาสืบค้นสารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์และการฝึก	
ปฏิบัติการด้านการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษาในการเรียนรายวิชาต่างๆ.....	27
การติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา.....	29
ปัญหาของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน.....	32
สถาบันราชภัฏ.....	35
ความหมายและความเป็นมาของสถาบันราชภัฏ.....	35
วัตถุประสงค์โดยรวมของสถาบันราชภัฏ.....	36
จุดมุ่งหมายหลักสูตรของสถาบันราชภัฏ.....	37
หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	54
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	54
4 ผลการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
สรุปผลการวิจัย.....	83
ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	83
รูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกิจกรรมการเรียนการสอน.....	84
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกิจกรรมการเรียนการสอนจำแนกตามรายวิชา.....	84
ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน.....	85
อภิปรายผล.....	85
ข้อเสนอแนะ.....	89
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	98
ภาคผนวก ก หนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย.....	99
ภาคผนวก ข โครงสร้างหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์สถาบันราชภัฏ.....	103
ภาคผนวก ค เครื่องมือในการวิจัย.....	139
ภาคผนวก ง ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา.....	148
สถานที่ติดต่อสถาบันราชภัฏ.....	153
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย.....	159
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	160

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ.....	57
2	รูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน.....	64
3	การมอบหมายให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ในการเรียนวิชาต่างๆ และการมอบหมายให้นักศึกษาสืบค้นสารนิเทศ อิเล็กทรอนิกส์.....	65
4	การติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา.....	66
5	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกิจกรรมการเรียนการสอนจำแนกตามรายวิชา.....	67
6	ปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน.....	78